

Орлова Наталія
*кандидатка педагогічних наук, доцентка
старший викладач кафедри професійної освіти, дизайну
та безпеки життєдіяльності
Полтавського національного педагогічного
університету імені В. Г. Короленка
(м. Полтава)*

ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ МОДЕЛЮВАННЯ ОБ'ЄМНО-ПРОСТОРОВОЇ ФОРМИ ВИРОБУ З ПАПЕРУ

Макетування – творчий процес, який синтезує різні аспекти графічної, конструкторської та проєктної діяльності, результатом якої є макет.

Предметне моделювання або макетування в навчальному процесі набуває великого виховного значення. Макети, в порівнянні з натурним об'єктом, мають дещо іншу природу, вони імітують лише ряд властивостей оригіналу і тому якісно від нього відрізняються. Але водночас саме макети відображають просторові особливості об'єкта у визначеному масштабі. Обґрунтуванню актуальності теоретико-методологічної бази макетування присвячені дослідження науковців В. Бандоріна, А. Васіна, Г. Гусейнова, Г. Мінервіна, А. Талашука та інших.

Використання властивостей паперу і застосування різних прийомів його обробки дає можливість виготовити просторово-композиційний макет будь-якої форми, створити будь-який об'єкт навколишнього світу в стилізованому вигляді.

Педагогічне значення паперопластики полягає у розвивальній ролі взаємозв'язку пізнавальної та художньої діяльності, що ґрунтується на загальному принципі: наукове і художнє освоєння світу доповнюють одне одного. Педагогічною сутністю проєктно-художньої творчості є особистісно орієнтована педагогічна технологія, в основі якої лежить розвиток інтелектуально-творчого потенціалу особистості та її художньо-творчих здібностей, уміння самостійно вести творчий пошук [1].

У творчому процесі проєктно-художньої діяльності виокремлюються дві тісно пов'язані між собою стадії. На стадії створення творчого ескізу проєктованого виробу відбуваються усвідомлення студентом життєвого матеріалу та уявне створення загальної конструкції майбутнього виробу, здійснюються практичні пошуки образного вирішення теми. Наступна стадія передбачає розробку об'ємно-просторової форми виробу та реалізацію оригінальних рішень композиційної і конструктивної структури форми і її елементів. Студент, враховуючи майбутні умови естетичного сприймання задуманого виробу, прагне досягти оптимальної виразності образного втілення своїх ідей [4].

Втілення задуму в паперовій пластичі потребує певної стилізації. Тут потрібні наполегливість митця, цілісне уявлення загальної форми, вміння визначати в об'єкті головне і другорядне. Ступінь стилізації зумовлюється, з одного боку, простотою форми, лаконізмом, цілісністю, з іншого – передачею знайдених у процесі трансформації ідей засобів композиції: симетрії, пропорційного членування силуету, ритмічної організації, розстановки акцентів, а також художнього образу костюма.

Робота над ескізами та макетами розвиває уяву, відчуття композиції, здатність мислити образами. Студент має дотримуватись у роботі принципу «від загального до часткового» з подальшим розробленням «від часткового до гармонійного цілісного», творчо перетворювати природні форми в стилізовані декоративні образи, зберігаючи найхарактерніші ознаки реальних об'єктів. Хоча їх складові відтворюються умовно, вони мають бути художньо виразними. Уміння втілити функціональні й конструктивні завдання в гармонійній формі виробу є ознакою справжньої майстерності майбутнього педагога [3].

Опанування студентами навчального матеріалу, який стосується загальних основ роботи з папером, доцільно розпочати з ознайомлення їх з інформацією про види та властивості паперу і картону.

Паперопластика – це конструювання об'ємних та напівоб'ємних форм із паперу шляхом його механічної обробки та трансформації. Паперопластика має узагальнену назву щодо створення тривимірних скульптур, у той же час вона вважається специфічним мистецтвом моделювання паперових художніх композицій на площині [5].

Варто зазначити, що історія цього виду роботи з папером сягає в глиб віків, вона нерозривно поєднана з історією виникнення на Сході самого матеріалу – паперу. У Європі перші абстрактні об'ємно-просторові вироби з паперу виникли лише в XX ст. у середовищі конструктивістів. На початку XXI ст. паперопластика, розширивши сферу свого впливу на діяльність, життя та дозвілля людини, а також визначившись як об'єкт мистецтва була представлена на багатьох виставкових заходах.

Для виготовлення виробів у техніці паперової пластики використовують різний папір: кольоровий, тонкий, друкарський. Прийомів у техніці паперопластики чимало: складання, скручування, згинання, вирізування, склеювання. Зазвичай найцікавіші роботи виходять у результаті синтезу різних прийомів паперопластики, використанні найрізноманітніших видів паперу: від самого товстого картону до прозорого пергаменту (рис. 1).

а

б

Рисунок 1. Приклади макетів моделей історичного костюма:
а – роботи Л. Лимар; б – робота Т. Шевченко

У сучасній практиці роботи з папером вирізняють квілінг, оригамі та інші види паперопластики. Вирізняють окремі види оригамі: киригамі, кусудаму, модульне оригамі, квілінг та витинанки [2].

Під час виконання навчальних завдань у техніці паперової пластики застосовується принцип художнього комбінування, що дозволяє здійснити поетапний перехід від роботи на площині до роботи в об'ємах, розширити загальні знання студентів про матеріали, технічні прийоми їх обробки і можливості застосування, розвивати просторове мислення, спостережливість, уяву.

Список використаних джерел :

1. Гур'янова О. В. Формування творчої уяви та художніх здібностей у майбутніх учителів технологій. *Наукові записки КДПУ. Серія: Проблеми методики фізико-математичної і технологічної освіти*. 2016. Вип. 10, ч. 2. С. 112–115.
2. Матвієнко С. І. Методичні матеріали до лабораторного практикуму навчальної дисципліни «Художня праця та основи дизайну» / уклад.: С. І. Матвієнко, Т. Г. Коломєць, О. В. Лісовець. Ніжин : Вид-во НДУ ім. М. Гоголя, 2016. 119 с.
3. Носаченко Т. Б. Формування у студентів дизайнерських умінь засобами паперопластики. Київ: ПП «Рідна школа», 2012. № 11. С. 56–59.
4. Пригодій А. В. Дослідження методики навчання учнів конструюванню об'єктів з паперу. *Вісник Чернігів. держ. пед. ун-ту імені Т. Г. Шевченка*. Вип. 37. Серія: Педагогічні науки: зб. Чернігів : 2006. №37. С. 101–105.
5. Швець О. М. Види художньої діяльності з паперу. Запоріжжя, 2003. 71 с.